

L
20

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT
's-GRAVENHAGE

135

L20
135
9/65/13
131/1

Vertrouwelijk.

HET GESCHIKT MAKEN VAN DE BELASTINGBOEKHOUDING
VOOR BEDRIJFSECONOMISCH ONDERZOEK.¹⁾

Het gaat hierbij om twee punten:

- A. de verschillen op te heffen die voortvloeien uit verschillen in het "systeem" van de belastingboekhouding en de bedrijfseconomische boekhouding van het L.E.I..
- B. indien het mogelijk is een oplossing te vinden om de uitkomsten van de bedrijven der landbouwboekhoudbureaux en die van de L.E.I.-bedrijven in elkaar te passen tot één geheel opdat de gezamenlijke gegevens een goede basis vormen voor het beschrijven van de economische toestand in de landbouw en voor bedrijfsstudie en de daaraan te verbinden economische voorlichting.

ad A. De hierna te noemen verschilpunten kunnen o.i. alleen opgeheven worden wanneer de boer bereid is aan bepaalde opgaven meer aandacht te besteden en één of meer keer per jaar degene, die speciaal met de boekhouding van deze bedrijven is belast, op zijn bedrijf te ontvangen voor het verschaffen van de nodige aanvullende gegevens. Dit betekent dat de boer zich bereid moet verklaren bij dit werk betrokken te worden en daaraan zo goed mogelijk medewerking te verlenen. De gegevens dienen dan evenals dit bij de L.E.I.-bedrijven geschiedt in verslagen, waarin de resultaten van alle bedrijven van een bepaalde groep zijn opgenomen, te worden opgenomen. Dit verslag wordt elke deelnemer toegestuurd en kan worden gebruikt om door middel van onderlinge vergelijking der uitkomsten de resultaten te analyseren. Hierbij is de hulp van de Voorlichtingsdienst of eventueel van iemand die speciaal door het boekhoudbureau voor dit werk is aangesteld, nodig. Het zijn de volgende punten waarin verbetering aangebracht zal moeten worden.

1e Een juiste opgave van de oppervlakte van het bedrijf in gemeten maat.

Hieraan kleven soms vrij belangrijke tekortkomingen. Vooral op bedrijven met veel kleine percelen is een dergelijke opgave soms verre van nauwkeurig. De boer weet de oppervlakte cultuurgrond

1) Deze nota is door de Commissie besproken op 31 Januari jl.. Op verzoek der Commissie is de omschrijving en de toelichting op de punten 1 t/m 9 wat uitvoeriger opgesteld dan in de eerste nota het geval was. Het overige is gelijk gebleven.

59/3177

veelal zelf niet. Opmeten zal derhalve noodzakelijk zijn.

Bij de L.E.I.-bedrijven is aan dit punt in de loop der jaren veel aandacht besteed moeten worden.

2e Een zo goed mogelijke schatting van de pachtwaarde in overleg met de Landbouwvoorlichtingsdienst of met een andere instantie.

Bij deze schatting van de pacht van vergelijkbare bedrijven kan men zich op tweeërlei standpunt stellen.

a. op het niveau van nieuw af te sluiten pachten

b. " " " " de gemiddelde bestaande pachten.

3e De waardering van de hoeveelheid handenarbeid die voor het bedrijf verricht wordt door de boer, zijn gezinsleden en de dienstbode.

Dit zal in overleg met de boer vastgesteld moeten worden.

4e In een bepaald boekjaar kan het voorkomen dat de uitgaven voor sociale voorzieningen niet overeenstemmen met het bedrag dat als kosten ten laste van de loonpost in dat jaar gebracht dient te worden.

Daar de sociale lasten thans een belangrijk deel van de loonkosten uitmaken en deze post bij beoordeling of analyse der cijfers vaak een rol speelt is het vaststellen van het juiste bedrag gewenst. Dit laatste zou kunnen geschieden door voor elk jaar een bepaald percentage over het loon hiervoor op te nemen.

Een dergelijke wijziging zou alleen nodig zijn waar het bedoelde verschil van voldoende betekenis is.

5e Een nauwkeurige opgave van het gezinsverbruik van producten uit eigen bedrijf.

Bij een beoordeling en analyse van de cijfers zoals in deze nota wordt bedoeld is het nodig de opbrengsten der producten in hoeveelheden te kennen. Hiervoor is een nauwkeurige opgave van de totale opbrengst der belangrijkste producten nodig.

Onderlinge vergelijking der opbrengsten geeft vaak belangrijke aanwijzingen voor de bedrijfsvoering.

6e Opgave van de verbruikte hoeveelheden zaaizaad.

Hiervoor gelden de onder 5e genoemde argumenten. Het opnemen van de voorraden kunstmest (voor de verschillende soorten) per 1 October teneinde de kosten van kunstmest voor het betreffende productiejaar te kunnen vaststellen.

Hierbij wordt dus verondersteld, dat de kunstmest die in de periode 1 October-1 October 1) wordt gestrooid ten behoeve van het in die

1) voor weidebedrijven misschien een andere periode.

periode vallend productiejaar is.

Gesteld wordt dat het kiezen van deze periode het meest het gehele verbruik van éénzelfde productiejaar benadert.

Een dergelijke opgave is noodzakelijk indien men de kosten van bemesting in de analyse van de resultaten wil betrekken.

- 7e Een duidelijke afspraak omtrent een uniforme indeling in categorieën der verschillende veesoorten en voor hengsten, stieren, mestvee, varkens, schapen en pluimvee een waardering in overeenstemming met de marktwaarde.

Zo is het van belang op drachtig jongvee, dat na de balansdatum afkalft, wel of niet als melkvee wordt opgenomen.

Bij varkens en kippen doen zich soortgelijke moeilijkheden voor.

- 8e Een juiste opgave van de voorraden marktbaar producten.

Deze is nodig om dezelfde reden als onder punt 5 is vermeld.

Ook indien de eis van de mogelijkheid om de opbrengsten in hoeveelheden te kennen teneinde deze te kunnen analyseren niet gesteld zou worden, lijkt ons een nauwkeurige **opgave** nodig om een winstbepaling te verkrijgen, die bedrijfseconomisch juist is.

- 9e Een nauwkeurige verdeling over bedrijf en privé van bepaalde kosten (onderhoud gebouwen, auto, e.d.).

De fiscus ziet hier in het algemeen niet scherp op toe. Toch gaat het hier soms om vrij belangrijke bedragen zowel bij het onderhoud van gebouwen als bij autokosten e.d..

- 10e Opgave van de geproduceerde hoeveelheden van de belangrijkste punten opdat het opbrengstniveau vergeleken kan worden met de gemiddelden van andere waarnemingen. Dit punt was in de nota die 31 Januari is besproken niet genoemd omdat dit gegeven als onmisbaar is beschouwd (zie ook de punten 5 en 6).

Bij dit alles rijst o.i. de belangrijke vraag: hoe is het mogelijk deze - voor de bedrijfseconomische boekhouding nodig geachte opgaven - zodanig te wijzigen voor de belastingboekhouding dat daarbij aan de door de fiscus toegestane regels en normen is voldaan, zonder dus twee boekhoudingen te gaan voeren.

Het komt ons voor dat voor al deze punten een oplossing zal moeten worden gevonden, opdat het materiaal voor dit doel goed bruikbaar is.

ad B. Indien het mogelijk is voor bovengenoemde punten een afdoende oplossing te vinden, dient de vraag te worden beantwoord of de

statistiek in de huidige vorm en omvang moet blijven bestaan. Het komt ons voor dat dit niet het geval is. De statistiek bedoelde een indruk te geven van de winstgevendheid van de bedrijven in alle landbouwgebieden, van de daarin voorkomende belangrijkste bedrijfstypen en van de belangrijkste grootte-klassen van elk dezer laatste. Indien eenzelfde aantal bedrijven als tot dusver in de statistiek zou kunnen worden verwerkt, blijft nog de vraag wat de betekenis is van de uitkomsten van al de sub-groepen. Als algemene oriëntatie zou een zo ver doorgevoerde onderverdeling misschien op haar plaats zijn. Het ging er in de eerste plaats om over de winstgevendheid van de landbouw in zijn verscheidenheid een indruk te hebben. Aan de bestudering van de verschillen tussen de groepen kwam men niet of nauwelijks toe. Dat zou ook niet goed mogelijk zijn geweest. Men kan de oorzaken van de verschillen tussen de groepen toch eigenlijk niet beoordelen zonder de bedrijven te kennen. Uit statistisch oogpunt lijkt dit bij grote aantallen misschien mogelijk. De praktijk leert echter dat de verscheidenheid van oorzaken zo groot is dat kennis van de bedrijven zelf nodig is. In zeer sterke mate geldt dit uiteraard bij vergelijking van de uitkomsten der bedrijven onderling. Indien men de bedrijven, zoals in dit voorstel wordt gesteld, wel kent, is het in beginsel mogelijk de verschillen tussen de gemiddelden der groepen te analyseren en te verklaren. Dit kan echter niet zonder dat aan deze analyse alle aandacht en daarmee veel tijd wordt besteed. Het lijkt ons dan ook noodzakelijk het aantal bedrijven te beperken tot een aantal "strategische" groepen. Deze vallen (ongeveer) samen met de groepen die het L.E.I. thans kent voor het berekenen van de kostprijzen. In de eerste plaats zou in deze gebieden een aanvulling met uitkomsten van bedrijven der boekhoudbureaux gewenst zijn. Het beperken van een aantal bedrijven past ook bij de eis dat de bedrijven met medeweten van de boer worden ingeschakeld en aan dit werk enige tijd en moeite zullen moeten geven, hetgeen uiteraard een beperking van deelneming van de kant van de boeren zelf inhoudt. Een enkel woord nog over het onderzoek van Dr Koppejan naar de invloed van het bedrijfsplan op de uitkomsten. Dit onderzoek verkeert momenteel echter in het proefstadium. Het oordeel hierover moet opgeschort worden totdat de resultaten van de thans in bewerking zijnde twee onderzoekingen bekend zijn. Wel kan worden gezegd, dat, indien de methode van dit onderzoek juist geacht zal worden, het materiaal aan dezelfde eisen zal moeten voldoen als hierboven zijn gesteld.

21 Februari 1951.